

Slovník pojmů

(A)DSL

Pevné připojení k internetu pomocí telefonního vedení nebo optického kabelu.

4G/LTE

Moderní technologie vysokorychlostního internetu pro mobilní síť, která nabízí dobrou přenosovou rychlost.

5G

Nejnovější generace telekomunikační sítě, která umožňuje rychlý přenos dat a pomáhá rozvíjet nové typy technologií.

Analytics (Google Analytics)

Nástroj pro analýzu chování uživatelů vašich webových stránek. Poskytuje statistická data včetně návštěvnosti, konverzí, prodejů nebo demografických údajů.logiř.

Anonymní režim

Režim, který nabízí většina internetových prohlížečů. Tento režim neukládá žádné záznamy o aktivitách uživatele, historii prohlížení ani cookies či přihlášení ke službám. Lze ho využít při testování webu nebo formulářů a je vhodné ho zapnout při práci na sdíleném počítači.

Antivirus

Počítačový program, který chrání zařízení (počítač, mobilní telefon) před napadením škodlivými programy. Antivirus automaticky kontroluje počítač a všechny používané soubory v reálném čase, a zároveň umožňuje manuálně spustit podrobný test všech souborů na disku počítače. Takový test je vhodné jednou za čas provést. Mezi nejznámější antiviry patří AVG, NOD32, Avast!, či Kaspersky. Většina antivirových programů je k dispozici zdarma s omezením některých prémiových a pokročilých funkcí.

Avatar

Vizuální reprezentace uživatele ve virtuální realitě nebo v online prostředí (diskuzní fóra, hry). Avatar může mít podobu 3D modelu, obrázku, fotografie nebo znaku.

Bluetooth

Technologie bezdrátového přenosu dat mezi elektronickými přístroji v blízkém okolí. Typický je pro ni symbol B v modrém poli.

Cache

Vyrovnávací paměť, kterou počítač potřebuje pro zpracování informací.

Cloud

Služby a programy uložené na serverech poskytovatele. Servery mohou sloužit k ukládání a správě dat, spouštění aplikací nebo poskytování služeb (kancelářský software, sociální síť, webová pošta).

Uživatel ke službám nepřistupuje lokálně, ale online z jakéhokoliv zařízení a odkudkoliv.

Cookies

Soubory, které se ukládají do počítače po návštěvě konkrétních webových stránek. Díky cookies je možné uložit nastavení stránek pro příští návštěvu.

Databáze

Systém pro ukládání dat a jejich zpracování.

Disk Google

Disk Google (anglicky Google Drive) je cloudové úložiště dat provozované společností Google. Umožňuje ukládání dat, práci s nimi a jejich sdílení.

Dokovací stanice

Zařízení, které lze stabilně připojit k počítači a po zapojení k přístroji umožňuje okamžitě a plně využívat více funkcí (přenos souborů, připojení monitoru, myši a klávesnice).

Dokument

Soubor sloužící k uložení dat.

Domovská stránka

Webová stránka, která se zobrazí po spuštění internetového prohlížeče. Může to být také první nebo hlavní stránka ze souboru stránek.

Download/upload

Download/stahování je proces, při kterém se do počítače uživatele stahují data. K tomu dochází i při prohlížení internetu a zobrazování webových stránek. Stahovat lze i dokumenty, programy nebo hudbu.

Opakem downloadu je upload neboli nahrávání.

E-learning

Proces, který využívá moderní technologie k tvorbě vzdělávacích kurzů a studijního obsahu i komunikaci mezi studenty a učiteli.

E-mail

Nejrozšířenější způsob internetové komunikace. E-mail je elektronický dopis, který může obsahovat text, ale také dokumenty, obrázky či videa přiložená v příloze. E-mail lze většinou využívat bezplatně, stačí pouze internetové připojení. Nejrozšířenějším poskytovatelem e-mailu je u nás Seznam Email, případně Outlook nebo Gmail.

Emotikon

Obrázky či ikony používané k vyjádření pocitů a emocí. Emotikon lze vytvořit pomocí klávesových kombinací nebo použít již připravené obrázky, které jsou součástí chatovacích služeb apod.

Facebook

Sociální síť souvívající ke komunikaci mezi uživateli, sdílení dat, udržování vztahů a také zábavě či propagaci. Umožňuje mimo jiné vytváření osobních profilů, stránek či skupin.

FAQ

Frequently Asked Questions. Zkratka popisuje seznam nejčastějších otázek a odpovědí, které se ohledně nějakého tématu často vyskytují a jsou pro něj typické.

Firewall

Slouží k řízení a zabezpečování komunikace mezi sítěmi a ke kontrole jejich důvěryhodnosti. Umožňuje blokování nežádoucích a nebezpečných přístupů.

Firmware

Software, který slouží pro řízení nějakého vestavěného systému. Firmware řídí například semaforey, kalkulačky, počítačové díly, mobilní telefon atd.

GDPR

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (General Data Protection Regulation neboli GDPR) je legislativa EU, která výrazně zvyšuje ochranu osobních dat občanů. V platnosti je od roku 2018.

Týká se nejen všech firem a institucí, ale i jednotlivců a online služeb, které zpracovávají data uživatelů.

Gmail

Bezplatná e-mailová služba společnosti Google, která poskytuje e-mailové webové rozhraní i další možnosti ovládání pošty.

Google

Společnost, která je největším poskytovatelem internetových služeb (včetně největšího internetového vyhledávače nebo např. mobilního operačního systému Android).

Hacker

Počítačový uživatel, který se snaží získat neautorizovaný přístup na stránky nebo se vloupat do počítačového systému. Cílem hackerů jsou především citlivá uživatelská data.

Hardware

Pevná část počítače, která se dělí na vnitřní části (základní deska, pevný disk a operační paměť), často výrazně zvyšuje ochranu osobních dat občanů. V platnosti je od roku 2018.

Uká se nejen všech firem a institucí, ale i jednotlivců a online služeb, které zpracovávají data uživatelů.

HDMI

Rozhraní pro přenos obrazového a zvukového signálu v digitální podobě.

Heslo

Obecný prostředek k autentizaci uživatele v rámci internetových stránek nebo služeb.

Hijacking

Útok, při kterém útočník odposlouchává aktivní uživatelskou relaci a chce jí zneužít. Může být veden přes internet nebo lokálně, například když uživatel nechá svůj počítač nechráněný a umožní tak rozeslateli spamu, aby předstíral, že e-maily přicházejí od někoho jiného.

Hotline/horká linka

Linka podpory, která může řešit například technické a další problémy uživatelů služeb. Také může linku provozovat společnost pro řešení například cloudových problémů

Hyperlink/odkaz

Odkaz nebo prvek v dokumentu/na webové stránce, určující cestu do jiné sekce ve vlastním dokumentu nebo mimo něj.

Chat

Online komunikace dvou nebo více lidí. Původně šlo o textovou formu komunikace, později se k ní přidala možnost přenášet zvuk, obraz, videa, emotikony a další média.

Instant messaging

Okamžitě zaslání zpráv mezi uživateli v reálném čase. Zpráva je doručena ve velmi krátké době od odeslání (většinou v rámci stovek milisekund).

Instagram

Sociální síť, která umožňuje uživatelům sdílení fotografií a videí.

Internet

Celosvětová počítačová síť, která propojuje jednotlivé síťe pomocí sady protokolů IP. Internet slouží k přenášení informací a poskytování služeb.

IP adresa

Jednoznačná identifikace konkrétního zařízení v internetovém prostředí. Veškerá data poslaná přes počítačovou síť obsahují IP adresu odesílatele i příjemce.

ISP

Poskytovatel internetového připojení je firma nebo organizace prodávající nebo poskytující přístup na Internet a příbuzné služby.

Mapa webu

Seznam všech stránek, které se na konkrétním webu vyskytují. Struktura webu by měla být přehledná, graficky jednoduchá a měla by usnadnit návštěvníkům orientaci. Odkaz na mapu webu bývá umístěn v patičce stránky.

Microsoft

Největší softwarová firma na světě, založená Billem Gatesem a Paulem Allenem v roce 1975. Microsoft má dominantní postavení na trhu operačních systémů a kancelářských aplikací.

Navigace

Postupy, jimiž může uživatel kdekoliv na světě stanovit svou polohu. Může být prováděna např. pomocí systémů jako GPS.

Newsletter

Nástroj online marketingu, který firmy využívají pro komunikační a propagační účely. Newslettery lze rozesílat na konkrétní kontakty z firemní databáze.

NFC technologie

Technologie rádiové bezdrátové komunikace mezi elektronickými zařízeními na velmi krátkou vzdálenost (do 4 cm) s přiblížením přístrojů.

Opt in/opt out. Subscribe/unsubscribe

Proces udělení souhlasu s obdržением e-mailu od odesílatele. V některých případech je nutné double opt-in - potvrzení souhlasu z ověřeného emailu. Opakem je tzv. opt-out - odhlášení ze služby a odebrání e-mailů od odesílatele.

Optika

Optický kabel tvoří optická vlákna, která přenášejí data prostřednictvím světelných paprsků. Může nabídnout vysoké přenosové rychlosti a minimální ztrátovost dat.

Paywall

Metoda zpoplatnění webových stránek, kdy je vstup do konkrétní sekce podmíněn platbou (např. u internetových deníků). Poplatek může být jednorázový nebo opakovaný.

Pageviews

Zobrazení/načtení stránky v prohlížeči. Jeden z ukazatelů, které hrají roli při analýze webových stránek.

Phishing

Roziřilý podvodných zpráv (nejčastěji e-mailů), které se tváří jako zprávy od banky, správce sítě atd. Cílem zprávy získat od příjemce jeho citlivé údaje, například čísla kreditních karet, bankovních účtů, přístupových hesel atd.

Počítačový virus

Program, který dokáže sám sebe zkopírovat, poškozuje počítač a posílá e-maily, které nechrání počítač. Kromě virů existují i jiné programy ohrožující počítač jako například malware, určený k vniknutí do systému a jeho poškození). Některé viry mohou cíleně mazat soubory nebo obtěžovat uživatele reklamními sděleními.

Podcast

Série zvukových nebo audiovizuálních souborů na konkrétní téma. Lze je pravidelně stahovat z webových stránek nebo poslouchat prostřednictvím podcastových nebo streamovacích aplikací. Podcasty mohou být zpravodajské, výukové nebo zábavné a jako obsah si je vybírají sami uživatelé.

Pop-up

Metoda zobrazování zpráv nebo reklamních bannerů, které „vyskočí“ na obrazovku tak, aby byly na očích. Na internetu princip pop-up využívají zejména reklamy - řada programů ale umí vyskakování oken zabránit.

Port

Počítačové rozhraní, které se používá k připojení jiného zařízení. Interní porty umožňují připojení k disku, jednotce nebo síti, zatímco externí porty slouží k připojování periférií (např. tiskárny).

Profil

Osobní údaje uživatele na sociálních sítích, chatovacích službách nebo např. internetových hrách. Profily mohou být veřejné nebo soukromé a jejich podobu může ovlivnit sám uživatel.

PPC

Pay-Per-Click. Druh internetové reklamy, kdy zadavatel platí pouze za kliknutí uživatele na zobrazenou reklamu.

Prohlížeč/browser

Aplikace, která uživateli umožňuje prohlížení internetu a webových stránek. Mezi nejznámější patří Microsoft Edge, Google Chrome, Safari, či Firefox.

RAM (hovorově také RSMka)

Fyzická (operační) paměť v jádru počítače, která umožňuje počítači pracovat s daty, složkami a soubory. Velikost hlavní paměti je u počítače klíčová.

Ransomware

Škodlivý software (malware), který zašifruje soubory nebo znemožní používat počítač, dokud uživatel nezplatí výkupné. Pokud je počítač připojený k síti, ransomware se může rozšířit do dalších počítačů.

Řetězová pošta

Dopis, nejčastěji e-mail, který je poslán postupně většímu množství uživatelů. Jde o hromadné přeposílané zprávy, které mohou obsahovat zábavné fotografie či různá videa, ale stále častěji také dezinformace či hoaxy mřící na zranění uživatele.

Scam

Podvodný e-mail, který chce získat osobní údaje adresáta pod záminkou snadného získání peněz. Osobní údaje poté zneužívá podvodníci k vlastnímu prospěchu či obhacení. Podvodné e-maily mohou obsahovat nebezpečné odkazy, na které by uživatel neměl klikat, případně se maskují jako zprávy z důvěryhodných institucí.

SD karta

Paměťová karta sloužící k ukládání dat (např. v mobilních telefonech, fotoaparátech).

SEO

Search Engine Optimization. Vytváření a optimalizování webových stránek tak, aby byly vhodné pro zpracování v internetových prohlížečích a zvýšila se tak návštěvnost webových stránek

Smartphone

Mobilní telefon, který využívá operační systém umožňující instalaci a správu programů a aplikací. Takovými operačními systémy jsou například: Android nebo iOS. Chytré telefony dominují trhu s vyspělých zemích.

Snímek obrazovky

Zkopírování aktuální podoby obrazovky a její uložení v paměti počítače nebo mobilního telefonu.

Software

Soubor počítačových programů a postupů, které vykonávají konkrétní úkoly související s chodem počítače.

Spam/junk/nevyžádaná pošta

E-mailové zprávy posílané nejednou na adresy velkého množství lidí, kteří o ně nemají zájem. Spam mohou pomocí částečně odfiltrvat e-mailové služby.

Synchronizace

Vzájemná výměna dat mezi jednotlivými zařízeními, případně mezi zařízením a účtem (serverem a externími zařízeními jako počítač či mobilní telefon).

Thunderbold

Rozhraní umožňující připojení periférií k počítači.

TikTok

Sociální síť umožňující vytváření krátkých videoklipů, videí nebo synchronizovaných sestav.

Traffic

Množství odeslaných a přijatých dat za určité časové období.

Trojský kůň

Skrytá část programu nebo aplikace se škodlivou funkcí, o níž vlastník zařízení neví.

Twitter

Sociální síť, která uživatelům umožňuje zaslání a čtení krátkých příspěvků (tzv. tweetů).

URL

Slouží k přesné a jednoznačné identifikaci umístění zdrojů informací na Internetu.

USB + micro + C + 3.0

Konektor sloužící k připojení externích zařízení k počítači nebo k dobíjení. Existuje několik USB standardů i typů samotných konektorů.

Username/uživatelské jméno

Identifikační údaje k využívání internetových stránek či služeb. Uživatelské jméno může doplnit také heslo, například při vytváření uživatelských účtů.

Webinář

Online forma komunikace prostřednictvím Internetu. Vychází ze spojení slov web + seminář a začala se využívat zejména s rozšířením technologií pro videokonferenci.

Whitelist / blacklist

Seznam e-mailových adres nebo domén, které jsou důvěryhodné a tudíž schválené (opak je blacklist). Neboli černá listina je soupis těch, kterým byl z nějakého důvodu odmítnut přístup nebo byla odmítnuta služba. Nejčastěji se jedná o soupis IP adres, které slouží k rozesílání nevyžádané pošty, nebo soubory serverů sloužících k šíření nevhodného obsahu.

Wi-Fi

Způsob bezdrátové komunikace, který umožňuje připojení k internetu bez jakýchkoliv kabelů a komunikaci s dalšími zařízeními (např. mobilními telefony, tiskárnami atd.).

Wikipedie

Mezinárodní vícejazyčná univerzální encyklopedie, kterou vytvářejí sami uživatelé. Projekt odstartoval v roce 2001 a na otevřeném obsahu spolupracují tvůrci z celého světa.

Youtube

Internetová služba určená ke sdílení videí a tvorbu vlastního videoobsahu.

Záloha/zálohování

Kopie dat uložená na jiném datovém nosiči nebo místě (např. v cloudu). Záložní data lze využít v případě ztráty nebo poškození původních dat.

Záložka

Uložená zkratka, která přesměruje prohlížeč na konkrétní webovou stránku a zrychluje tak práci na internetu.